

Szöveg-test

Jean Starobinski emlékére (1920–2019)

FEUILLETON - LXIII. évfolyam, 18. szám, 2019. május 3.

Az egyik legkorábbi - most új német kiadásban hozzáférhető vált - művében, A melankóliakezelés történetében állítja, hogy a melankólia nem más, mint az érzékileg izgatható, irritálható lét megbetegedése, míg egy szöveg éppen ezt az izgató, olykor végsőkéig feszített helyzetet teszi az ábrázolás tárgyává. A beteg állapot éppen azt mutatja meg, hogy amíg itt nem tudunk minden tünetet visszavezetni egyetlen és kizárólagos eredetre, addig a szöveg eleve eredetvesztő kiindulás, és nem ad ésszerű magyarázatot arra, ami az alakban megtestesül. „A logika soha nem hatolhat el addig, ahol az örületet kiváltó eszme gyökerezik.” A műalkotás körüljárhatja megképződésének pontjait. Műve végén Starobinski kiemelte, hogy az orvoslás szerénységet tanúsít, éppen azért, mert egy pontig tudja feltárni a tünet-együttest, sőt itt vigasztalan *coenaeisthesis*ről beszél, ami nyilván úgy értendő, hogy az egymást fedő, zavaró érzékelések - amelyektől egy irodalmi szöveg nem riad vissza - itt nem engedik a dolgok *transzparens* észlelését. Hogy mennyire meghatározó ez az *együttes érzékelés és észlelet*, azt Baudelaire *Utazás Cytherébe* című verse kapcsán is megmutatta.